

001	002	003	004	005	006	007	008	009	010	011	012	013	014	015	016	017	018	019	020	021	022	023	024	025	026	027	028	029	030	031	032	033	034	035	036	037	038	039	040	041	042	043	044	045	046	047	048	049	050	051	052	053	054	055	056	057	058	059	060	061	062	063	064	065	066	067	068	069	070	071	072	073	074	075	076	077	078	079	080	081	082	083	084	085	086	087	088	089	090	091	092	093	094	095	096	097	098	099	100
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Kataisella on näytön paikka

Jyrki Katainen (kok.) on viime viikkoina hakenut hallituksessa sitä roolia, joka pääministerille kuuluu.

Kataisen asema hallituksen johdossa on näyttänyt välillä huteralta. Kuuden puolueen hallituksessa kokoomus on joutunut pääministerisalkun hintana tekemään jatkuvasti myönnytyksiä etenkin vasemmistopuolueille ja vihreille. Moni kokoomuksessa on pitänyt hintaa liian kovana.

Kuluvalla viikolla Katainen on avannut sanaisen arkkunsa talouden välttämättömistä korjaustoimista. Pääministeri puhuu nyt vapautuneesti myös sellaisista kysymyksistä, jotka vielä kesällä olisivat johtaneet helposti hallituskriisiin ja ay-liikkeen kapinointiin. Muun muassa työuriin, veroihin ja julkisen talouden säästöihin liittyvät päätökset voivat tietysti edelleen kriisiyttää hallitustyön. Katainen näyttää kuitenkin tehneen valintansa – hallituksen kaatuminen olisi pieni hinta verrattuna siihen, että nykyinen velkaantumisen ja suomalaisten työpaikkojen vähenemisen jatkuu.

Talouslukujen synkkeneminen näyttää kuitenkin toistaiseksi yhdistävän ja tiivistävän hallituksen rivijä. Tämä on ongelmien ratkaisun kannalta hyvä merkki.

Kataisen hallitus on joutumassa yhtä tiukkaan paikkaan kuin Esko Ahon (kesk.) hallitus 1990-lamassa. Kataisen on hallituksineen ajettava nopealla aikataululla läpi suuria päätöksiä. Näissä hallitukselle on toivottava viisautta ja menestystä.

Suomen tilanne on nyt monella tapaa erilainen kuin 1990-luvulla. Sisäisten ongelmien ratkaisua vaikeuttavat heikot talousnäkyvät viennin keskeisissä kohdemaissa. Poliitiikan keinovalikoima on kaventunut EU-jäsenyyden ja kriisivaluutta euron myötä.

Helppoja lääkkeitä ei ole, ja vaikeita aikoja on luvassa. Etupiiirit tulevat luonnollisesti kiistelemään julkisen talouden tasapainottamisen keinoista. Kiistojen keskellä on syytä muistaa, että hyvinvointia syntyy vain tekemällä työtä ja myymällä sen tuloksia.

Ratkaisevassa roolissa ovat myös työmarkkinajärjestöt. Tässä voi hallituksen kannalta nousta arvoon arvaamattomaan se, että työministerinä istuu vastuullisena tunnettu entinen SAK-johtaja Lauri Ihalainen (sd.).

Pääministeri Katainen on painottanut puheissaan yksityisen sektorin työpaikkojen lisäämistä. Totta on, ettei ratkaisu ole ainakaan hallinnon kasvattamisessa.

Rahapulassa olevan valtion toimet ovat rajallisia. Valtiovallalla voi kuitenkin olla tärkeä

Pääministeri Jyrki Kataisen asema on vahvistunut talousongelmien pahetessa.

rooli myönteisen asenneilmapiirin luomisessa. Ainakin siinä olisi tällä hetkellä korjattavaa.

Tuoreissa kyselyissä yrittäjät ovat kertoneet huolensa byrokratian kasvusta sekä yrittäjyysvastaisen ilmapiirin oireista hallinnossa. Nämä ovat vakavia viestejä.

Työllisyyden ja tuotannon kasvu ratkaistaan pienissä ja keskiuurissa yrityksissä. Niiden omistajille tarvitaan päättäjiltä selkeä viesti halusta edistää yritysten toimintaa ja kasvua.

Maaseudulla moni tärkeä elinkeino saa valittavasti päinvastaista viestiä.

Kotimaisen ruuan tuottajia kiusaa heikon kannattavuuden lisäksi pahimmillaan nöyryyttävä hallintobyrokratia. Turkiskasvattajat ja turvetuottajat pelkäävät elinkeinjensa puolesta. Jäykkä lupahallinto ajaa kalankasvatusta Suomesta länsinaapurin rannikolle.

Pääministeri Jyrki Katainen nostaa tämän lehden haastattelussa näkyvästi esille myös maaseudun elinkeinot ja niiden merkityksen Suomelle. Hän näkee maalla tilaa myös uusille elinkeinoille kuten metsästysmatkailulle.

Saman hengen soisi leviävän laajemminkin maan hallitukseen ja virkamieskuntaan. Kaupungeissa ei helposti muisteta, että lähes kolmasosa Suomen viennin nettoarvosta syntyy tällä hetkellä puun jalostuksesta.

Hyvinvointia syntyy vain tekemällä työtä ja myymällä sen tuloksia.

Järki ennen pykälää

Yhteisiä pelisääntöjä tarvitaan. Niitä myös riittää. Siitä pidetään Suomenkin osalta huolta ainakin EU:n, kansallisilla, maakunnallisilla ja paikallisilla päätöksillä.

Sääntöjä on mielekästä opiskella ja noudattaa, kun ne koetaanärkeviksi ja tarpeellisiksi. Kasvaneet hallintokoneistot tuottavat kuitenkin yhä useammin säännöstöä, jotka ovat ristiriidassa arkijärjen ja toimivien käytäntöjen kanssa.

Mehevä esimerkki jälkimmäisistä ovat vuodenvaihteessa voimaan tulevat, kotiteurastuksessa syntyvää teurasjätettä koskevat määräykset. Jatkossa sikojen ja märehtijöiden teurasjätteet on lähes koko maassa toimitettava käsittelylaitokseen Honkajoenlle.

Vaatimus sivutuotteiden hävittämisestä

laitoksessa tulee suoraan EU:n säädöksistä. Ne on laadittu tiheän asutuksen ja intensiivisen kotieläintuotannon näkökulmasta ja istuvat Suomen oloihin huonosti.

Kotiteurastus on nimensä mukaisesti pienimuotoista touhua. Asetuksen tarkoittamaa jätettä syntyy koko maassa vuosittain noin kolme miljoonaa kiloa.

Suomen maapinta-alaan suhteutettuna teurasjätettä kertyy siis sata grammaa hehtaarille. Se ei kuulosta ongelmalta vaan yhdeltä ilon päivältä nährille ja varikille.

Vakavasti ottaen kyse on jälleen täysin tarpeettomasta säätelystä, jossa ylhäältä saneltu pykälä voittaa järjenkäytön. Määräys edustaa huonoa hallintoa myös siinä, että noudattamisen lisäksi myös asetuksen valvonta on vaikeaa.

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

VIERASYLIÖ

Lapsilisälaki 1948 oli suuri mullistus

Suomen historian ensimmäinen lapsilisälaki hyväksyttiin yksimielisesti vuonna 1948. Kukaan kansanedustajista ei ehdottanut esityksen hylkäämistä. Todellisuudessa laki ei rakentunut ihailtavan yksimielisesti. Taustalle kätkettyty poliittista väantöä, joiden voittajista riittää tulkintoja.

Lapsilisälaki on jättänyt virs-tanpylvään suomalaisen yhteiskuntaan. Useat maaseudun naiset saivat ensimmäistä kertaa omaa rahaa, sillä tuki maksettiin ensisijaisesti lapsen äidille.

Suurin osa lapsiperheistä nautti nyt ensi kertaa rahallista tukea, vaikkakin valtio oli alkanut tukea perheiden arkea jo ennen sotia. Perheitä oli autettu muun muassa verohelpotuksin sekä vähävaraisille ja monilapsisille perheille myönnetyllä perhelisällä.

Sosiaalipolitiikalla oli kuitenkin ennen lapsilisälakia huono maine. Tutkija Heikki Hiilamon mukaan lapsilisän myötä sosiaalipolitiikka pääsi köyhähoidon maineestaan (The Rise and Fall of Nordic Family Policy? 2002).

Tutkijat Anneli Anttonen ja Jorma Sipilä ovat todenneet, että lapsilisä oli keskeinen tekijä uudenlaisen sosiaalipolitiikan läpimurrossa, kun tukea maksettiin kaikille samansuuruisena (Suomalaista sosiaalipolitiikkaa 2009).

Lapsilisä ei ole kiinnostanut

Tutkin pro graduksani vuoden 1948 lapsilisälakia poliittisena kysymyksenä. Millainen kannan puolueet ottivat lapsilisälakiehdotukseen? Miten kolmen suurimman puolueen kannoissa tulivat esiin puolueiden ideologiat ja kannattajakunnat?

Miten laista päästiin yhteisymmärrykseen?

Lain syntyvaiheita on tutkittu yllättävän vähän, vaikkakin lapsilisä oli radikaali uudistus, josta päätettiin sodan jälkeisissä kurjissa oloissa. Yksi harvoista aiheita kattavasti käsittelevistä artikkeleista on Tapio Bergholmin Työmarkkinajärjestön ja Suomen lapsilisäjärjestelmän synty (2003). Bergholmin mukaan historiantutkijat ovat olleet samoilta vuosilta vihkiytyneempiä muihin aiheisiin, minkä vuoksi lapsilisätutkimus on ollut vähäistä.

Lapsilisän historian tutkimisessa lähteitä riittää valtiopäiväpöytäkirjoista lehtiutuiseen. Eduskuntaryhmien sisäiset keskustelut ja valtioneuvoston pöytäkirjat tuovat lain syntyvaiheet esiin mielenkiintoisella tavalla, sillä kaikki asiat eivät ole menneet niin yksiselitteisesti kuin eduskunnan täysistunnoista voisi päätellä.

Lain etenemistä auttoi komitean työstämä lakiehdotuspaketti. Alkukankeuksista ja puolueiden erimielisyyksistä huolimatta lapsilisälaki sor-

Lapsilisä pysyy edelleen politiikan pöydissä ja julkisessa keskustelussa.

vattiin käytännössä muutamien kuukausien aikana lävitse ja kiireellisen menettelyn siivittämänä.

Politiikoilla riitti näihin aikoihin myös muutakin mietittävää. Muutamia viikkoja aikaisemmin eduskunta oli hyväksynyt YYA-sopimuksen voimaansattamisen.

Yhtälailla tulkintoja kuin tulkitsijoita

Lapsilisän historia avartaa näkökulmaa myös nykypäivän perhepolitiikkaan. Tämänpäiväiset kysymykset olivat pinnalla myös vuonna 1948. Tarvitsevatko varakkaat lapsilisää? Täytyykö ensimmäisestä lapsesta maksaa tukea?

Oltiin tuolloin myös sitä mieltä, mitä monissa lapsiperheissäkin tänään – lapsilisä on riittämätön, joten sen määrää täytyisi nostaa. Lapsilisä pysyy edelleen politiikan pöydissä ja julkisessa keskustelussa. Jäädetyttiinhän lapsilisän indeksitarkistukset vastikään.

Tutkimukselle tuo omaperäisen lisän puolueiden historia-teokset ja muut aihetta käsit-

televät teokset. Jokaisella vaikuttaa olevan oma päätelmänsä siitä, kenelle ansio lapsilisälaita kuuluisi.

SKDL:n naisliikkeen ja Maa-laisliiton historioissa kirjoitetaan, että lain sisältö oli näiden kahden puolueen yhteinen ansio. SKDL:n puoluehistoria yltyi kehuamaan lapsilisälakia puolueensa Mauno Pekkalan pääministerikauden yhdeksi merkittävimmäksi saavutukseksi.

Eduskunta hyvinvointivaltion rakentajana (2006) kertoo, että SDP ajoi lapsilisää vahvimmin kaikille lapsille kuuluvaksi etuudeksi. Tätä vastoin Maalaisliiton historian mukaan SDP vastusti lapsilisälakia. Eriävät tulkinnat voivat osittain kertoa siitä, ettei lapsilisän historiaa ole tutkittu riittävästi.

Työnantajat maksajiksi

Bergholm listaa tutkimuksen vähyden syyksi myös sen, että lain taustalla on tapahtumien sekavuus ja keskeisten toimijoiden vaihtelevat kannanotot. Tutkija Pekka Kuusi toteaaikin teoksessaan 60-luvun sosiaalipoliitikka (1968), että lapsilisä ei syntynyt perhe- tai sosiaalipoliittisten tunnustähtien alla.

Lapsilisälain synnyllä on vahvat siteet hinta- ja palkkasäännöstelyyn. Lapsilisän juuret ovat perhepalkassa, jota työnantajien piti maksaa perheellisille työntekijöilleen. Perhepalkkaan ajaututtiin vuonna

1947, kun työläiset vaativat palkankorotuksia.

Perhepalkkaa ei kuitenkaan pidetty oikeudenmukaisena ratkaisuna, sillä sen ulkopuolelle jäivät muun muassa maanviljelijöiden ja yrittäjien perheet. Ansioyöstä nauttivien katsottiin olevan muita perheellisiä paremmassa asemassa. Toisaalta monilapsisia saatettiin syrjiä, koska heistä koitui työnantajille runsaammin kuluja.

Yleinen lapsilisä oli ratkaisu kaikin puolin epäoikeudenmukaisena pidettyyn tilanteeseen. Mallia uudistukseen otettiin Ruotsista.

Lapsilisää alettiin maksaa 600 markkaa kuukautta kohden jokaisesta 16 vuotta nuoremmansta lapsesta. Työkyvyttömistä lapsesta tukea maksettiin 17-vuotiaaksi asti.

Perhepalkan historiallisen taakan vuoksi eduskunta valjasti lapsilisän maksajiksi myös työnantajat, joiden oli suoritettava valtiolle lapsilisämaksua neljä prosenttia kunkin työntekijän palkasta. Täten valtio ja työnantaja jakoivatkin kustannukset puoleksi.

Tosin jo lapsilisää hyväksytäessä sekä SKDL:n että Maalaisliiton riveistä jätettiin ponnet, joissa pyydettiin pientyönantajan vapauttamista lisän maksusta.

JANIKA TIKKALA

Kirjoittaja on filosofian kandidaatti, joka tutkii lapsilisälakia Oulun yliopiston historiatieteissä.

Pakkaset eivät pelota joutsenia

Viime päivien kovat pakkaset ovat pikku hiljaa jäädyttämässä meren kiinni Kokkolan Lohtajalla. Joutsenet odottelevat vielä rauhallisina otollista hetkeä muuton aloittamiseen. Vasta kun on pakko, on aika nousta siiville ja siirtyä hiukan etelämmäs, avoimen veden äärelle.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: KAIJALEENA RUNSTEN

Maaseudun heikosti tunnettu tukiranka

Kun värkäsimme graafikon kanssa tämän lehden viikonvaihdeseivulle uutista EU:n sisämarkkinoista, törmäsimme erinäisiin reikiin muutoin tiheässä suomalaisessa tilastoinnissa. Vaikuttaa siltä kuin unioniin liittyminen ja rajojen poistuminen olisi poistanut myös tarpeen monien asioiden matemaattiseen seurantaan.

Selvin puute koskee työvoiman rakennetta eli sitä kuuluisaa EU:n vapaata liikkuvuutta.

Tilastokeskus ja työvoimahallinto seuraavat toki työttömien määrää ja Tilastokeskukselta sekä Eurostatilta löytyy monenlaisia väestöä koskevia lukuja.

Lähialueen maantiede puhuu. Joka toinen Suomessa asuva EU-maan kansalainen on virolainen. Myös muita balteja on väkilukuun nähden sängen runsaasti, yhteensä kuitenkin vain reilu pari tuhatta.

Tilastot myös osoittavat selvästi muiden EU-kansalaisten määrän lisääntyneen Suomessa sen jälkeen, kun unioni laajeni itään vuonna 2004.

Tämä ei sinänsä ole ihme: sama ilmiö näkyy kaikissa läntisissä EU-maissa, kos-

kaijaleena.runsten@maaseuduntulevaisuus.fi

ka elintasooero on ajanut entisen itäblokin kansalaisia etsimään toimeentuloa vau-raammilta seuduilta.

Niinhan Suomestaikin tehtiin, kun minä olin lapsi. Väkeä lähti Ruotsiin, osa kauemmaksiin, kun kaikille ei ollut täällä työtä. Viimeinen aalto maastamuutossa oli nuoruusvuosinani 70-luvun lopulla.

Tike kertoo, että maatiloilla työskentelee noin 18 000 palkattua henkilöä. Heistä useampi kuin kaksi kolmesta on ulkomaalainen.

Luonnonvara-ala on kaikista toimialoista ulkomaisen kausityövoiman suurin käyttäjä. Näitä keikkatyöläisiä on vähintään 6 000–7 000, kenties jopa 10 000. Kausityöläisten suuren määrän vuoksi kukaan ei tiedä tarkasti, kuinka paljon ulkomaalaisia työskentelee kaikissa maaseudun ammateissa ja moniko heistä on EU:n alueelta, ketkä taas unionin ulkopuolelta.

Myös hallintoa ja alan järjestöjä kiinnostaisi kokonaistilanteen selvittäminen, koska tässä on kysymys merkittävästä ilmiöstä. Tutkimukselle on siis tilausta! Keltä vain kysyin, aina tiedettiin sanoa

tila tai maaseutuyritys, jolla on ulkomaisia työntekijöitä. Heitä on paitsi maatiloilla myös taimitarhoilla, puutarha- ja elintarvikeyrityksissä, turkistarhoilla, lomittajina ja rakennustyömailla.

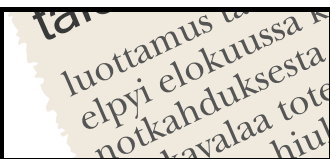
Maahanmuuttajat ja maassamme väliaikaisesti työskentelevät ulkomaalaiset hoitavat vastuullisia, ammattitaitoa vaativia töitä, jotka eivät näytä mitään kiinnostavan. Ei ole lioiteltua sanaa, että nämä ihmiset ovat yrittäjienme rinnalla suomalaisen maaseudun tukiranka.

Mahdammeko kaikki tiedostaa, että Suomesta on tullut selvä nettomuuton maa? Meille on viime vuodet koko ajan muuttanut enemmän väkeä kuin täältä pois.

Suomalaisten kiinnostuksen muuttaa edes väliaikaisesti kotimaan ulkopuolelle on silti muuttunut hämmästyttävän vähän EU-aikana. Ulkomaille opiskelemaan lähtevien määrä on sentään noussut 2000-luvun puolivälin jälkeen.

On outoa, miksi me suomalaiset edelleen olemme kovin varovaisia lähtemään Eurooppaan töihin tai opiskelemaan. Muutoin matkustamme nykyisin keskimäärin antaan paljon.

LEHTIKATSAUS

Veteraanituet täyskäyttöön

Aamulehti vaatii itsenäisyyspäivän pääkirjoituksessaan veteraanitukien oikeanlaista kohdentamista.

"Sotiemme veteraaneja on elosa rellut 40 000 ja hyvin usein he tarvitsevat kuntoutusta ja hoitoa."

"Veteraanien tukien ongelma on muodostunut niiden kohdentuminen. Viime vuonna käyttämättä jäi 400 000 euroa rintamaveteraanien kotipalveluihin varattua rahaa. Kunnat olivat todennäköisesti tietämättömiä uudesta tukirahoista, ja niitä palautettiin valtiolle."

Nyt on pidettävä tarkasti huolta, että jokainen kotona asuva veteraani saa kunnalta ateriapalveluihin, siivousapuun ja pyykkinpesuun kohdennettua tukea. Tietoa

tästä on jaettava vaikka erillisillä kirjeillä veteraaneille ja heidän omaisilleen."

Suomalaisen työn puolestapuhuja

Sanomalehti **Ilkka** antaisi presidentille tehtäväksi puhua suomalaisesta työn puolesta. *"Presidentin roolissa voi myös selvästi sanoa, että suomalaiset, suosikaa suomalaisten tekemiä tuotteita ja palveluita. EU-maiden yhteisessä veneessä olon huomioiden ministerit eivät tuonkaltaista retorikkaa uskalla käyttää."*

Oikea on presidentin painotus myös siinä, että juhlijoita on kutsuttu Linnaan entistä enemmän ikään kuin työnsä ja ammattinsa edustajana, ei niinkään henkilöinä tai vaikiintuneen instituution puolesta.

Tämä korostaa sitä, ettei suomalaisen tekemiä töitä voi, eikä pidä, laittaa mihinkään arvoväijestykseen, vaan ne kaikki ovat yhtä arvokkaita."